

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

South-Eastern Finland
University of Applied Sciences

**PLEASE NOTE! THIS IS PARALLEL PUBLISHED VERSION /
SELF-ARCHIVED VERSION OF THE OF THE ORIGINAL ARTICLE**

This is an electronic reprint of the original article.
This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Kosonen, Miia

Title: Tietovarastoista kohti elävää tietoa

Version: publisher´s PDF

Please cite the original version:

Kosonen, M. 2019. Tietovarastoista kohti elävää tietoa. Tietoasiantuntija 4 / 2019

HUOM! TÄMÄ ON RINNAKKAISTALLENNE

Rinnakkaistallennettu versio voi erota alkuperäisestä julkaistusta sivunumeroiltaan ja ilmeeltään.

Tekijät: Kosonen, Miia

Otsikko: Tietovarastoista kohti elävää tietoa

Versio: publisher´s PDF

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kosonen, M. 2019. Tietovarastoista kohti elävää tietoa. Tietoasiantuntija 4 / 2019

Kirjoitussarjassa esitellään suomalaista tietojohtamisen tutkimusta, sen tuloksia ja tekijöitä eri puolilta maata.

Tietovarastoista kohti elävää tietoa

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (Xamk) toimii tietojohtamisen tutkimuksen solmukohtana Mikkelissä. Yliopistoja ja ammattikorkeakouluja kehoitetaan profiloitumaan selkeästi ja tässä kampanjassamme onkin onnistuttu. Xamkin vahvuusalueita ovat erityisesti digitaalinen tiedonhallinta ja sähköisen arkistoinnin ratkaisut. Näistä ei varsinkaan amk-kentässä ole liiemmin tarjontaa.

Silloisessa Mikkelin ammattikorkeakoulussa tehty työ poiki jo varhain 2000-luvun alkupuolella Disec Oy:n, joka tarjoaa tiedonhallinnan SaaS -palveluja terveys- ja sosiaali-alan toimijoille. Nykyään Disecillä on Suomen toiseksi suurin kuvantamiskuvien arkisto. Kesällä 2015 ammattikorkeakoulun t&k-toiminta digitaalisen tiedonhallinnan alalla sai vakiintuneemman muodon tutkimuskeskus Digitalian aloittaessa toimintansa.

Digitaalisten aineistojen säilytystä tutkimuksen keinoin

Myös digitaalisiin aineistoihin yhdistyvä tieteellinen tutkimus on Digitaliassa mukana rakenteen kautta: tutkimuskeskus on Xamkin, Helsingin yliopiston ja sen erillislaitoksen Kansalliskirjaston yhteinen. Uskommekin, että tällaiset tietyn ilmiön tai ongelmakentän ympärille rakentuvat verkosto-organisaatiot ovat tulevaisuutta sekä tutkimuksessa että koulutuksessa!

Kansalliskirjaston Mikkelin toimipisteessä kehitetään erityisesti vanhojen digitoitujen lehtiaineistojen käy-

”Jos jotain täytyy tehdä useammin kuin kerran, se täytyy automatisoida.”

– TKT Anssi Jääskeläinen.

Uudistamiseen ja kehittämiseen tarvitaan sekä organisaation hallittavissa olevaa tietoa että ulkoisten verkostojen kautta saatavaa tietämystä.

Hyvä tietojohdaminen tarkoittaa menetelmiä, keinoja ja malleja, joilla organisaatiossa oleva tieto saadaan hyödynnettyä niin, että organisaation perustehtävä tulee hoidetuksi parhaalla mahdollisella tavalla.

tettävyyttä, kuten nimien tunnistamista ja artikkelien eristämistä. Viime kädessä kyse on arvokkaan kansallisen kulttuuriperinnön säilyttämisestä. Digitalian tärkeitä kumppaneita on Helsingin lisäksi Tampereella, Jyväskylässä ja Itä-Suomen yliopistossa.

Kehittämistyössä historia kohtaa nykypäivän

Mikkeli on vahvasti arkistokaupunki. Kehittämistyössä historia kohtaa nykypäivän ja tietotekniikka humanismin. Esimerkiksi sota-aikaiset aineistot on Xamkillä tuotu uusinta 3D-teknikkaa hyödyntäen nykypäivään, jolloin käyttäjä voi itse "kokea" Helsingin pommitukset visuaalisesti – tietenkin turvallisessa pommisuojassa. Hankkeissa tuotetut avoimen lähdekoodin ratkaisut myös auttavat tiedon säilyttäjiä ja tutkijoita isojen digitaalisten asiakirjamassojen käsittelyssä. Esimerkiksi metatietojen lisääminen, henkilötietojen anonymisointi ja yksinkertaisen sisällönanalyysin tuottaminen hoituu automaattisesti. Kollegani, TKT Anssi Jääskeläisen sanoin: "Jos jotain täytyy tehdä useammin kuin kerran, se täytyy automatisoida."

Toimiva tiedonhallinta auttaa myös kumppanuuksissa

Tiedonhallinnan ja sähköisen arkistoinnin yamk-ohjelman lehtori Kirsi Jurvasella on takataskussaan tietojohdamisen opinnot LUT-yliopistosta, kuten myös allekirjoittaneella, jonka opinnot pitkittyivät aina väitöskirjaan asti. Jurvanen lähestyy taustansa vuoksi tietojohdamista erityisesti organisaationäkökulmasta ja kokonaisuuden hallintana. Hyvä tietojohdaminen tarkoittaa siis menetelmiä, keinoja ja malleja, joilla organisaatiossa oleva tieto saadaan hyödynnettyä niin, että organisaation perustehtävä tulee hoidetuksi parhaalla mahdollisella tavalla.

Toimiva tiedonhallinta antaa organisaatioille paremmat edellytykset välttää päänsäryltä myös ulkoisissa kumppanuuksissa. Näin rakentuu tietojohdamisen koko kuva: uudistamiseen ja kehittämiseen tarvitaan sekä organisaation hallittavissa olevaa tietoa että ulkoisten verkostojen kautta saatavaa tietämystä. Keinoja ovat esimerkiksi hyvät kumppanuudet ja aktiivinen yhteisöstrategia.

Toimeksiantajan tarve opinnäytetöiden taustalla

Tiedonhallinnan kehittämisprojekteja tehdään Digitalias-sa yhdessä julkisen sektorin, järjestöjen ja alan yritysten kanssa. Ammattikorkeakoulun työn vaikuttavuuden kannalta tärkeitä ovat myös käytännönläheiset opinnäytetyöt. Yamk-opinnäytetyöt ovat ennen kaikkea kehittämistöitä, joissa toimeksiantajana usein on tekijän oma työnantaja.

Tiedonhallinnan ja sähköisen arkistoinnin opinnäytetöissä on kehitetty esimerkiksi sopimustiedonhallinnan toimintatapoja, tehty vaatimusmäärittely sähköisen pitkäaikaissäilyttämisen edellytyksistä tietyllä hallinnonalalla ja muutettu toimintatapoja kohti digitaalisuutta. Monissa töissä pohditaan tiedon hyödyntämistä johtamisen ja päätöksenteon tukena. Taustalla on aina toimeksiantajan tarve ja sen edustaja on mukana työssä ohjaajana, mentorina tai vähintään tukena. Näin monet kehitetyt mallit ja toimintatavat saadaan suoraan käyttöön. Tehtyjä vaatimusmäärittelyitä on hyödynnetty järjestelmiä kehitettäessä ja sopimustenhallinnan menetelytavat jalkautettu koko organisaatioon.

Tietojohdamista tarvitaan tänä päivänä kaikessa johtamisessa

Entä tulevaisuudessa? Painopisteen tulee nähdäksemme vihdoin siirtyä tiedon keräämisestä sen hyödyntämiseen. Arkistokaupungille tämä tarkoittaa historiallisen tiedon luovaa yhdistelyä ja aktiivista eläväksi tekemistä teknologian tuella. Oivallisia esimerkkejä kirjasto-, arkisto- ja museosektorilta on jo löydettävissä. Päivystävän asiakaspalvelijan roolista otetaan harppaus digitaalisten palvelujen ja kokemusten maailmaan.

Olemme uudessa tilanteessa valtaisten tietomassojen keskellä ja avoimen datan tuomien mahdollisuuksien kanssa. Kirsi Jurvasen mukaan nyt tarvitaan erityishuomiota tiedonhallinnan teknologioiden ja käytänteiden kehittämiseen sekä niihin liittyvien ilmiöiden tutkimiseen. Tietojohdamista tarvitaan tänä päivänä kaikessa johtamisessa. Todennäköisesti se jossain vaiheessa sulautuukin muuhun johtamiskeskusteluun sitä läpileikkaavana teemana – kunhan ensin opimme olennaisen tiedosta, tietämisestä ja aineettomien resurssien arvosta. ■

Lisätietoja Digitaliasta: www.digitalia.fi

Lisätietoja Disecistä: <https://disec.fi/>

Tiedonhallinnan ja sähköisen arkistoinnin koulutus: www.xamk.fi/

koulutukset/tiedonhallinta-ja-sahkoinen-arkistointi-ylempi-amk/

Tiedolla johtamisen käsikirja: <https://digitalia.xamk.fi/tija/>

Digitointiopas: <https://digitalia.xamk.fi/diglopas>

Hankkeissa tuotetut avoimen lähdekoodin ratkaisut myös auttavat tiedon säilyttäjiä ja tutkijoita isojen digitaalisten asiakirjamassojen käsittelyssä. Esimerkiksi metatietojen lisääminen, henkilötietojen anonymisointi ja yksinkertaisen sisällönanalyysin tuottaminen hoituu automaattisesti.